

Metsätalouden piirissä olevien suometsien merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Lauri Saaristo, Tapio

2.10.2019, Metsäpolitiikkafoorumi, Tutkijapaneeli 3

TAPIO

Metsätalouuskäytössä olevat suometsät luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta

Esityksessä tarkastellaan aihetta kahdella tasolla:

1. Suometsätalouden toimenpiteiden merkitys monimuotoisuuden turvaamiselle metsikkötasolla
2. Toimenpiteiden merkitys monimuotoisuuden turvaamiselle yksittäisen suoalueen mittakaavassa

Monimuotoisuuden tilanne

Sekä suolajiston että -luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi osoittaa, että suoluontoon liittyy selvä monimuotoisuuden vähenemisen riski, joka on voimakkain ravinteikkailla suoluontotyypeillä. Etelä-Suomen tilanne on selvästi Lappia heikompi.

Monimuotoisuuden köyhtymisen merkittävimpanä syynä on soiden metsäojitus. Ojitus hävittää suon keskeisimmät toiminnalliset piirteet, luontaisen vesitalouden ja turpeenmuodostuksen ja aiheuttaa sukcession kohti metsäkasvillisuutta.

Ojitetut suot uuselinympäristöinä

- Ojitetuille soille on muodostunut uudenlaisia elinympäristöjä, joten niitä ei ole syytä kokonaan sivuuttaa luonnon monimuotoisuuden tarkastelussa
- Esimerkiksi luonnontilaisen kaltaisten puustorakenteiden ja lahoppuujatkumoiden kehittyminen voi tehdä turvekankaista monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta kiinnostavia kohteita.
 - VMI tietojen mukaan noin 93 % turvekankaista on puuston tilajärjestykseltään tasaisia ja puulaji- ja kokojakaumaltaan yksipuolisia
 - Lahoppuun osalta turvekankaat vaikuttavat VMI aineiston valossa kivennäismaita niukkalahoppuustoisemmille ja lahoppuujatkumo löytyy vain pienellä osalla kohteista.

Soveltamalla talousmetsien luonnonhoidon keinovalikoimaa sekä monipuolisia metsänkasvatustapoja voidaan kuitenkin ojitettujen turvemaiden talousmetsissä hoitaa ainakin metsäluonnon, muttei enää niinkään suoluonnon monimuotoisuutta.

Metsätalouuskäyttöön soveltumattomien ojitusaleiden merkitys monimuotoisuudelle

- Arviot heikkotuottoisten ojitusalojen eli virheojitusten kokonaispinta-alasta vaihtelevat eri selvityksissä 5 000–10 000 km² välillä
- Luke:n koordinoima LIFEPeatLandUse 2013 – 2018 -hanke tuotti uutta tietoa ja ennustelaskelmia
- Tulosten mukaan metsätalouuskäyttöön soveltumattomien ojitettujen soiden monimuotoisuus hyötyy eniten ennallistamisesta ja seuraavaksi eniten puubiomassan korjuusta. Myös nykytilaan jättäminen lisää suolajistolle sopivien elinympäristöjen määrää etenkin pitkällä aikavälillä. Metsätalouden tehostamisen skenaario heikentää selkeästi suokasveille sopivien elinympäristöjen määrää

Metsätalouuskäytössä oleviin ojitusalueisiin rajautuvat luonnontilaiset suot

- Soidensuojelun tavoitteena on vesitaloudeltaan ehyiden kokonaisuuksien säilyttäminen. Osa nykyisistä suojelualueista on suorajauksiltaan ekologisesti epätyytyttäviä.
- Soiden suojelutilanteen kohdennettu parantaminen ja suojelualueilla olevien soiden ennallistaminen tärkeää.
- Ojitettujen soiden kunnostusojitukset, hakkuut ja maanmuokkaukset tulisi suunnitella siten, että vältetään muutokset ojittamattomien soiden vesitaloudessa.
- Suometsien käsittelyyn liittyvänä mahdollisuutena noussut esille erityisesti ojitusalueiden vesien johtamista kuivuneille soille
- Metsätalouuskäytössä olevien ojittamattomien korpien ja rämeiden käsittely ilman maanmuokkauksia

Yhteenveto

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta tarkasteltuna suometsien kestävässä hyödyntämisessä on tärkeää

- Edistää metsätaloustoimien rinnalla soiden suojelua ja ennallistamista
- Panostaa nykyistä enemmän toimenpidesuunnitteluun vesitaloudeltaan luonnontilaisten ja luonnontilaisen kaltaisten alueiden ympäristössä
- Hyödyntää jatkuvan kasvatuksen mahdollisuudet
- Edistää monimuotoisuudelle tärkeiden kangasmetsärakennepiirteiden kehittymistä talousmetsien luonnonhoidon keinoilla.

Näiden toimenpiteiden toteuttamiseen liittyy osaamistarpeita sekä kustannuksia, jotka olisi hyvä ottaa huomioon suometsätalouteen nojaavien alueiden puunhankinnassa ja hakkuumahdollisuuksien arvioinnissa.

TAPIO

Menestystä ja hyvinvointia
metsästä ja luonnosta